Hukuk Bölümü 2008/66 E. , 2009/238 K.

- 3093 SAYILI KANUNUN 6. MADDESI UYARINCA VERILEN IDARI PARA CEZASINA KARŞI YAPILAN ITIRAZIN İDARİ YARGI YERİNDE ÇÖZÜMLENMESI
  - TÜRKİYE RADYO-TELEVİZYON GELİRLERİ KANUNU (3093) Madde 6

"İçtihat Metni"

Davacı : M. Elektronik Sanayi ve Ticaret Anonim Şirketi

Davalı : Türkiye Radyo - Televizyon Kurumu Genel Müdürlüğü_

OLAY : Türkiye Radyo-Televizyon Kurumu Genel Müdürlüğü'nün, 13.8.2007 gün ve 11115 sayılı işlemi ile, 2002 yılında 352 adet bandrole tabi cihazı bandrolsüz olarak sattığı gerekçesiyle, 3093 sayılı Türkiye Radyo-Televizyon Gelirleri Kanunu'nun 6. maddesine göre davacı adına 11.622,50 YTL para cezası verilmiştir.

Davacı şirket, para cezasına karşı 20.8.2007 tarihinde adli yargı yerinde itirazda bulunmuştur.

BAKIRKÖY 5. SULH CEZA MAHKEMESİ; 21.09.2007 gün ve Müt.E: 2007/274, K:2007/274 sayı ile, Anayasa Mahkemesinin 04.10.2006 tarih ve 2006/75 esas ve 2006/99 Karar sayılı kararında idarenin, hizmetleri gereği gibi ve ivedilikle görebilmesi için yaptırım uygulama yetkilerine gereksini olduğu, idari cezaların idari yaptırımların en önemlilerinden biri olduğu, idari cezalar arasında yer alan para cezalarının da bu amaçla etkin ve yaygın bir biçimde uygulandığı, idari para cezalarını diğer cezalardan ayıran en belirgin niteliğin, onların idari makamlar tarafından kamu gücü kullanılarak verilmesi olduğu, idari işlemlere karşı açılacak davalarda sürenin yazılı bildirim tarihinden itibaren başlaması, idari eylem ve işlem niteliğinde veya takdir yetkisini kaldıracak biçimde yargı kararı verme yasağı, yürütmenin durdurulabilmesi kararı verilebilmesi için gerekli olan koşulları yürütmenin durdurulması kararına getirilebilecek sınırlar ve idarenin verdiği zararı ödeme yükümlülüğünün ağırlıklı olarak adli yargı sistemi için değil idari yargı sistemi için geçerli olan temel ilkeler olduğu; öte yandan Anayasanın 140. maddesinin 1. fıkrasında "Hakimler ve Savcılar adli ve idari yargı Hakim ve Savcıları olarak görev yaparlar" 142. Maddesinde ise "Mahkemelerin kuruluşu görev ve yetkileri işleyişi ve yargılama usulleri kanun ile düzenlenir" , 155. maddesinin 1. fıkrasında "Danıştay, idari mahkemelerce verilen kanunun başka bir idari yargı merciine bırakmadığı karar ve hükümlerin son inceleme merciidir kanunla gösterilen belli davalara da ilk ve son derece mahkemesi olarak bakar" biçimindeki kurallara yer verilmesinin, idari-adli yargı ayrılığının kurumsallaştığının kanıtı olduğu, bu düzenlemeler gereği idari uyuşmazlıkların çözümünde idare ve vergi mahkemeleri ile Danıştay'ın yetkili kılındığı, buna göre, kural olarak idarenin kamu gücü kullandığı ve kamu hukuku alanına giren işlem ve eylemlerinin idari yargı, özel hukuk alanına giren işlemlerinin de adli yargı denetimine tabii olacağı; Anayasanın değişik maddelerinde kurumsallaşan ve 125. maddesinde belirtilen idari-adli yargı ayrımına ilişkin düzenlemeler nedeniyle idari yargının görev alanına giren bir uyuşmazlığın çözümünde adli yargının görevlendirilmesi konusunda yasa koyucunun geniş takdir hakkının bulunduğunu söylemenin olanaklı bulunmadığı; itiraz başvurusuna konu olan idari para cezası idare tarafından kamu gücü kullanılarak yasada belirtilen kurallara uymayanlara idari bir yaptırımın uygulanması niteliğinde olduğundan, çıkacak uyuşmazlıkların çözümünde de idari yargının görevli kılınması gerektiğinin belirtmiş olduğu; Danıştay 10 Dairesinin 08.05.2007. tarih ve 2005/8716 Esas, 2007/2402 Karar sayılı ilamında, 2577 sayılı kanunun 2. maddesinde idari işlemler hakkında yetki, şekil, sebep, konu ve maksat yönlerinden biri ile hukuka aykırı olduklarından dolayı iptalleri için iptal davası açılacağının öngörülmüş olduğu; 2576 sayılı Kanunun 5 maddesinde de idare mahkemelerinin vergi mahkemelerinin görevine giren davalarla ilk derecede Danıştay'da çözümlenecek olanlar dışındaki iptal davalarını karara bağlayacağı hükme bağlandığı; idare hukuku esaslarına göre tesis edilen bir idari işlemin sadece para cezası yaptırımı içermesine bakılarak denetiminin idari yargı alanından çıkarılarak adli yargıya bırakılmasına olanağın bulunmadığı, dolayısı ile 3093 sayılı yasaya dayanılarak verilen para cezalarına karşı açılacak davalara bakmaya idari yargı yerlerinin görevli olduğunun belirtildiği; yukarıdaki tüm açıklamalar ışığında dosya incelendiğinde, muterizin itiraz ettiği idari para cezasının 3093 sayılı yasaya göre verildiği ve idarenin vermiş olduğu bir idari yaptırım kararı olduğu, yukarıda bahsi geçen Danıştay 10. Dairesinin ilamı ve Anayasa Mahkemesinin kararındaki gerekçelere göre muteriz'in yapmış olduğu itirazı incelemekle görevli yargı yerinin yukarıda açıklanan sebeplerle idari yargı olduğu gerekçesiyle, 5326 sayılı Yasanın 28/b maddesi uyarınca görevsizlik kararı vermiş; bu karar kesinleşmiştir.

Davacı, bu kez aynı istemle 16.10.2007 tarihinde idari yargı yerinde dava açmıştır.

ANKARA 15. İDARE MAHKEMESİ; 14.2.2008 gün ve E:2008/57 sayı ile, 2247 sayılı Uyuşmazlık Mahkemesinin Kuruluş ve İşleyişi Hakkında Kanunun 19. , 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun 3. ve 27. maddelerine yer verdikten sonra; 3093 sayılı Türkiye Radyo-Televizyon Gelirleri Kanunu'nun 6. maddesinin 1. fıkrasında "Bu Kanunun 1 inci maddesinde belirtilen cihazların bandrolsüz veya etiketsiz satışını yapan imalatçı veya ithalatçıdan bandrolsüz veya etiketsiz sattığı her cihaz için cihazın satış bedeli kadar para cezası Kurum tarafından tahakkuk ve tahsil edilir, bu cihazları bandrolsüz veya etiketsiz satın alan, devralan veya kullananlardan bandrolsüz veya etiketsiz her bir cihaz için cihazın rayiç değerinin yarısı kadar para cezası Kurum tarafından tahakkuk ve tahsil edilir." kuralına yer verilmiş olduğu; dava dosyasının incelenmesinden, davacı şirketin, 2002 yılında 352 adet bandrole tabi cihazı bandrolsüz olarak sattığından bahisle 3093 sayılı Yasının 6. maddesi uyarınca 11.622,50 YTL idari para cezasıyla tecziyesine ilişkin 13.8.2007 günlü, 11115 sayılı işlemin iptali istemiyle Bakırköy 5. Sulh Ceza Mahkemesi'ne dava açıldığı, anılan Mahkemenin 21.09.2007 günlü, 2007/274 Müt. kararı ile uyuşmazlığı çözme görevinin idari yargının görev alanında olduğu belirtilerek davanın görev yönünden reddine karar verildiği, bunun üzerine davacının aynı taleple İstanbul 10. İdare Mahkemesi'ne açtığı davada anılan mahkemenin 2577 sayılı Yasanın 32. maddesi uyarınca yetki yönünden davanın reddedilerek mahkemelerine gönderildiğinin anlaşıldığı; bu durumda, 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun yukarıda anılan hükümleri uyarınca, idari para cezalarına karşı açılan davalarda, idari para cezasının verilmesine ilişkin işlemin dayanağı olan Kanunda açıkça idari yargı yerinin görevli olduğu belirtilmemişse veya para cezasının verildiği işlem kapsamında, idari yargının görev alanına giren kararın bulunmaması durumunda adli yargı yerinin görevli olduğunun düzenlendiği, dava konusu idari para cezasının dayanağı olan 3093 sayılı Türkiye Radyo-Televizyon Gelirleri Kanunu'nda da idari yargı yerinin görevli olduğuna ilişkin bir kuralın bulunmadığı anlaşılmakla, adli yargının görevli olduğu para cezasına ilişkin açılan davada, mahkemelerinin görevli bulunmadığı sonucuna varıldığı; açıklanan nedenlerle, Mahkemelerinin görevsizliğine, 2247 sayılı Uyuşmazlık Mahkemesinin Kuruluş ve İşleyiş Hakkında Kanunun 19. maddesi uyarınca görevli yargı yerinin belirlenmesi için dosyanın Uyuşmazlık Mahkemesine gönderilmesine ve dosya incelemesinin bu konuda Uyuşmazlık Mahkemesi'nce karar verilinceye kadar ertelenmesine karar vermiştir.

İNCELEME VE GEREKÇE :

Uyuşmazlık Mahkemesi Hukuk Bölümü'nün, Ahmet AKYALÇIN'ın Başkanlığında, Üyeler: Mustafa KICALIOĞLU, Mahmut BİLGEN, Habibe ÜNAL, Turan KARAKAYA, Serdar AKSOY ve Muhittin KARATOPRAK'ın katılımlarıyla yapılan 02.11.2009 günlü

toplantısında:

I-İLK İNCELEME : Dosya üzerinde 2247 sayılı Yasa'nın 27. maddesi uyarınca yapılan incelemeye göre; Uyuşmazlık Mahkemesi Genel Kurulu'nun 11.7.1988 günlü, E:1988/1, K:1988/1 sayılı İlke Kararında, "2247 sayılı Uyuşmazlık Mahkemesinin Kuruluş ve İşleyişi Hakkında Kanunun bütünüyle incelenip değerlendirilmesinden, bu Kanunun uygulanması yönünden 2 nci maddesinin ikinci fıkrasında yer alan, 'ceza uyuşmazlıkları' ibaresinden, savcının ya da şahsi davacının talebi ile başlayan yargılaması sonunda sanığın mahkumiyetine ya da beraatına hükmedilebilecek davalarda, askeri ve adli ceza mahkemeleri arasında çıkan görev ve hüküm uyuşmazlıklarının anlaşılması, bunun dışında kalan tüm görev uyuşmazlıklarının 'hukuk uyuşmazlığı' sayılması gerektiği sonucuna varılmaktadır. Uygulanması idari organlara bırakılan cezalar, adli nitelikte olmadığından, bunlar hakkında yapılan itirazlar ya da açılan davalar 'ceza davası' olarak nitelendirilemezler. İdari niteliklerinden dolayı bu davalara ilişkin görev ve hüküm uyuşmazlıklarının Uyuşmazlık Mahkemesinin Hukuk Bölümünde incelenip çözümlenmesi gerektiği..." açıkça belirtilmiştir. Bu durum gözetildiğinde, olay bölümünde yazılı başvuru konusu görev uyuşmazlığının Hukuk Bölümünde incelenmesi gerektiği kuşkusuzdur.

Dosya üzerinde 2247 sayılı Yasa'nın 27. maddesi uyarınca yapılan incelemeye göre, İdare mahkemesince, 2247 sayılı Yasa'nın 19. maddesinde öngörülen durumun aksine, önceki görevsizlik kararına ilişkin dava dosyası temin edilmeden Uyuşmazlık Mahkemesine başvurulduğu görülmekte ise de; Başkanlık yazısıyla, adli yargı kararının kesinleşme durumunu gösteren onaylı bir örneğinin Mahkemesinden istenildiği ve sonuçta usule ilişkin herhangi bir noksanlık bulunmadığı anlaşıldığından, adli ve idari yargı yerleri arasında doğan görev uyuşmazlığının esasının incelenmesine oybirliği ile karar verildi.

II-ESASIN İNCELENMESİ : Raportör-Hakim Taşkın ÇELİK'in, davanın çözümünde idari yargının görevli olduğu yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan; ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Dr. İlknur ALTUNTAŞ ile Danıştay Savcısı Gülen AYDINOĞLU'nun davada idari yargının görevli olduğu yolundaki sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra GEREĞİ GÖRÜŞÜLÜP DÜŞÜNÜLDÜ:

Dava, 3093 sayılı Türkiye Radyo-Televizyon Gelirleri Kanunu'nun 6. maddesine göre verilen para cezasının kaldırılması istemiyle açılmıştır.

3093 sayılı Türkiye Radyo-Televizyon Gelirleri Kanunu'nun 6. maddesinde, " Bu Kanunun 1 inci maddesinde belirtilen cihazların bandrolsüz veya etiketsiz satışını yapan imalatçı veya ithalatçıdan bandrolsüz veya etiketsiz sattığı her cihaz için cihazın satış bedeli kadar para cezası Kurum tarafından tahakkuk ve tahsil edilir, bu cihazları bandrolsüz veya etiketsiz satın alan, devralan veya kullananlardan bandrolsüz veya etiketsiz her bir cihaz için cihazın rayiç değerinin yarısı kadar para cezası Kurum tarafından tahakkuk ve tahsil edilir.

Tahakkuk edip, tebliğ edilen para cezasını ödemeyenler hakkında Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanuna göre işlem yapılır." hükmü mevcut iken; 23/1/2008 gün ve 5728 sayılı Kanunun 439. maddesiyle; "Bu Kanunun 1 inci maddesinde belirtilen cihazların bandrolsüz veya etiketsiz satışını yapan imalatçı veya ithalatçıya Kurum tarafından bandrolsüz veya etiketsiz satılan veya satışa arzedilen her cihaz için cihazın satış bedeli kadar idarî para cezası verilir. Bu cihazları bandrolsüz veya etiketsiz satın alan, devralan veya kullananlara bandrolsüz veya etiketsiz her bir cihaz için cihazın rayiç değerinin yarısı kadar idarî para cezası verilir. (Ek cümleler: 16/6/2009-5904/37 md.) Tahakkuku müteakip tebliğ edilen para cezalarını ödemeyenler hakkında 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanuna göre işlem yapılır. Bu maddeye göre kesilecek idari para cezalarına karşı, ilgilisine tebliğ tarihinden itibaren, bir ay içerisinde yetkili idare mahkemesinde dava açılabilir." şeklinde değişiklik yapılmış; görevli mahkemeyi gösteren 5904 sayılı Yasanın 37. maddesi, Kanunun Resmi Gazetede yayımlandığı 03/07/2009 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

1.6.2005 tarihinde 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun yürürlüğe girmesi üzerine Uyuşmazlık Mahkemesi Hukuk Bölümü'nce, sözü edilen Kanun'un diğer kanunlarda düzenlenen idari yaptırımlar ile bunlara karşı yapılacak itirazlara ilişkin görev hükümleri üzerindeki etkisinin incelenmesi sonucunda: diğer kanunlarda düzenlenen idari yaptırımın, dayanağı olan yasanın amacı dikkate alınarak; Kabahatler Kanunu'nun 1., 2., 16. ve 19. maddelerinde belirtilen koşulları taşıması, 27. maddenin (1) numaralı bendinde belirtilen idari yaptırımlardan olması halinde, idari para cezaları ve mülkiyetin kamuya geçirilmesine ilişkin olanlarına karşı 1.6.2005 tarihinden sonra yapılacak itirazlarda sulh ceza mahkemelerinin genel görevli kılındığına ve bu nedenle doğan görev uyuşmazlıklarında adli yargı yerinin görevli bulunduğuna karar verilmiştir.

Daha sonra, 30.3.2005 tarihli ve 5326 sayılı Kabahatler Kanununun 3 üncü maddesini değiştiren 6.12.2006 günlü, 5560 sayılı Yasa'nın 31. maddesinde " (1) Bu Kanunun;

a) İdari yaptırım kararlarına karşı kanun yoluna ilişkin hükümleri, diğer kanunlarda aksine hüküm bulunmaması halinde,

b) Diğer genel hükümleri, idarî para cezası veya mülkiyetin kamuya geçirilmesi yaptırımını gerektiren bütün fiiller hakkında,

uygulanır." denilmiştir.

19.12.2006 tarihinde yürürlüğe giren bu düzenlemeye göre, Kabahatler Kanunu'nun; İdari yaptırım kararlarına karşı kanun yoluna ilişkin hükümlerinin, diğer kanunlarda aksine hüküm bulunmaması halinde uygulanacağı; diğer kanunlarda görevli mahkemenin gösterildiği durumunda ise uygulanmayacağı anlaşılmaktadır.

Görev kuralları kamu düzenine ilişkin olduğundan, görev konusunda taraflar için bir müktesep hak doğmayacağı; bu nedenle, yeni bir yasayla kabul edilen görev kurallarının, geçmişe de etkili olacağı, bilinen bir genel hukuk ilkesidir.

Davanın açıldığı andaki kurallara göre görevli olan mahkeme, yeni bir yasa ile görevsiz hale gelmiş ise, (davanın açıldığı anda görevli olan ve fakat yeni yasaya göre görevsiz hale gelen) mahkemenin görevsizlik kararı vermesi gerekeceği; ancak, yeni yasadaki görev kuralının, değişikliğin yürürlüğe girmesinden sonra açılacak davalarda uygulanacağına dair intikal hükümlerinin varlığı halinde, mahkemece görevsizlik kararı verilemeyeceği açıktır.

Diğer taraftan, dava görevsiz mahkemede açılmış, bu sırada yapılan bir kanun değişikliği ile görevsiz mahkeme o dava için görevli hale gelmiş ise, mahkeme, artık görevsizlik kararı veremeyip (yeni kanuna göre görevli hale geldiği için) davaya bakmaya devam etmesi gerekir.

Bu duruma göre, incelenen uyuşmazlıkta, dava konusu edilen idari para cezasına ilişkin yasa kuralı değiştirilmiş ve yeni düzenleme 03/07/2009 tarihi itibariyle yürürlüğe girmiş olduğuna göre, görev kuralının geçmişe etkili olacağı yolundaki genel hukuk ilkesi karşısında, 3093 sayılı Yasa'nın 6. maddesine göre verilen idari para cezasına karşı yapılan itirazın görüm ve çözümünde idari yargı yerinin görevli olduğu sonucuna varılmıştır.

Açıklanan nedenlerle, İdare Mahkemesince yapılan başvurunun reddi gerekmiştir.

S O N U Ç : Davanın çözümünde İDARİ YARGININ görevli olduğuna, bu nedenle Ankara 15. İdare Mahkemesi'nce 14.2.2008 gün ve E:2008/57 sayı ile yapılan BAŞVURUNUN REDDİNE, 02.11.2009 gününde OYBİRLİĞİ İLE KESİN OLARAK karar verildi.